

PRATEND EN LEZEND WOORDEN LEREN

**DE NIEUWE AANPAK VAN WOORDENSCHATONDERWIJS,
EFFECTIEVER EN NOG LEUKER OOK!**

Nieuwe woorden correct gebruiken. En zinnen waarin ze voorkomen, goed begrijpen. In dagelijks taalgebruik. Daar gaat het om bij woordenschatonderwijs. Met Pratend en Lezen Woorden Leren (PLWL) maken uw leerlingen zich dat al doende eigen. Terloops bijna. Maar wel – nee: juist daardoor - uiterst effectief.

PLWL is een aanpak die de woordenschat van uw leerlingen merkbaar (en meetbaar!) verbreedt en verdiept. Mondeling én schriftelijk, passief én actief. Met de PLWL -aanpak leren leerlingen van groep 4 – 8 beter praten en luisteren, en beter lezen en schrijven. Daarbij sluit PLWL mooi aan bij alle gangbare taalmethoden. Dat maakt de aanpak niet alleen doelmatig, maar ook nog eens goed inpasbaar in uw eigen werkwijze en de beschikbare roostertijd. De PLWL-aanpak bestaat uit vier modules. Deze modules zijn naar wens in te richten.

AANSLUITING OP TEKSTEN IN DE EIGEN METHODE

PLWL is gericht op beter luisteren en praten, beter lezen en schrijven. Recente taalmethoden hebben al voorzieningen voor woordenschatonderwijs. Daar sluit PLWL op aan. De aanpak stelt de leerkracht in staat om woordenschatverwerving in dagelijkse lessen en activiteiten te integreren en verder te verbeteren.

EENVOUDIG IDEE

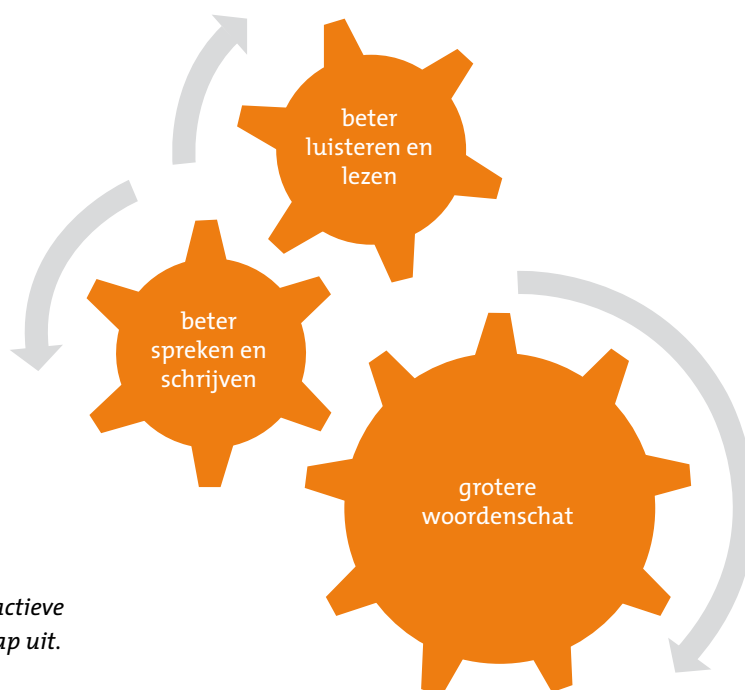
PLWL is gebaseerd op een eenvoudig idee: woordkennis en woordgebruik worden al luisterend, lezend, pratend en schrijvend geleerd. Gewoon bij alledaagse en motiverende activiteiten. PLWL legt daarbij het accent op de zins- en tekstbetekenis van woorden. Dat is logisch, want woorden gebruiken we gewoonlijk vooral in zinnen en teksten.

Pratend en Lezend Woorden Leren: zeer effectief, en nog leuk ook!

Pratend en lezend woorden leren De nieuwe aanpak van woordenschatonderwijs

Vanuit het dagelijks taalgebruik breidt de actieve en passieve woordenschat zich stap voor stap uit. Ongemerkt, maar duidelijk merkbaar.

Woordenschat basis voor schoolsucces

Woordenschatonderwijs is een belangrijk aspect van onderwijs. Want er is een duidelijk verband tussen een grote woordenschat, geleerde intelligentie en schoolsucces. Bij goed, dus effectief woordenschatonderwijs gaat om het juiste gebruik van woorden in zinnen en teksten voor eigen doelen, zoals bij luisteren, lezen, praten en schrijven. Hiermee legt u een stevig fundament voor succes van de leerling, zowel in zijn verdere schoolloopbaan als in het leven dat voor hem ligt.

OOK IN UW SCHOOL?

De verbetering van woordenschatonderwijs in uw school kan het beste beginnen vanuit de methoden en teksten die u toch al gebruikt: uw taalmethode natuurlijk, maar ook bijvoorbeeld Kidsweek, Nieuwsbegrip, leesboeken en andere teksten die u al gebruikt. De PLWL-aanpak sluit daar op aan. Inmiddels of binnenkort zijn de volgende modules beschikbaar:

- Woordenschatonderwijs met Taal actief
- Woordenschatonderwijs met Taalverhaal
- Woordenschat met Taal Op Maat
- Woordenschat met Veilig leren lezen

PLWL: Pratend en lezend woorden leren

Pratend en lezend woorden leren (PLWL) is een aanpak die is gebaseerd op dertig jaar internationale literatuur en onderzoek naar woordenschatverwerving. De aanpak is speciaal voor de Nederlandse situatie ontwikkeld door Onderwijs Maak Je Samen (OMJS) te Helmond onder leiding van drs. Paul Filipiak in samenwerking met o.a. onderwijsadviesbureau O2 te Geleen. Paul Filipiak: 'Woordgebruik omvat meer dan alleen woordkennis. Kinderen praten en luisteren de hele dag door. Ze hebben hun eigen verhalen, belevenissen en vragen. Dit natuurlijke woordgebruik van kinderen koppelen we aan woordenschatverwerving. Een beter woordgebruik in het eigen lezen en schrijven is het gevolg. Met PLWL breiden leerlingen al doende hun woordenschat uit. Heel natuurlijk en effectief. En ze vinden het nog leuk ook!'

VISIE VAN WOORDKENNIS NAAR WOORDGEBRUIK

Woorden leren om het woorden leren heeft weinig zin. Daarom ligt het accent in de PLWL-aanpak op actief woordgebruik bij luisteren, lezen, praten en schrijven. In motiverende activiteiten, waarin kinderen al luisterend, pratend, lezend en schrijvend communiceren en woorden op natuurlijke wijze gebruiken en herhalen. Zo leren ze het beste. En zo groeit hun woordenschat op een natuurlijke wijze.

BETEKENISVOLLE EN FUNCTIONELE WOORDKEUZE

Actieve woordgebruikers zijn goede woordleeders! Geïsoleerde woordenschatlesjes met woordenlijsten of het invullen van werkbladen zijn niet effectief. Aantrekkelijke praat- en schrijfsituaties zijn dat wel. Daarom staan in PLWL motiverende activiteiten en onderwerpen met de leerlingen centraal. Momenten dus waarin ze actief zelf al luisterend, lezend, pratend en schrijvend woorden leren gebruiken. Denk aan lezend en vertellend werken met Kidsweek of Nieuwsbegrip. Of aan de hand van Mijn Eigen Woorden waarmee kinderen zelf een woordenboekje maken bij artikelen.

Geen losse woorden maar betekenissen in contexten

Bij woordenschatonderwijs gaat het niet om het leren losstaande woorden en hun woordenboekbetekenis. We gebruiken immers geen losse woorden, maar zinnen en teksten. Daar hebben woorden hun betekenis. Daar sluit PLWL dan ook op aan. Zoals bij woorden als monteur, montage, monteren, monteurs, gemonteerd. Dan gaat het om een hele woordfamilie, die in een keer behandeld kan worden. Of neem het verschijnsel dat sommige woordgroepen vaak op een vergelijkbare manier voorkomen, zoals geld besteden, tijd besteden, aandacht besteden. Vloeiend woordgebruik bestaat vooral uit het vlot communiceren in dit soort verwante begrippen. Belangrijk is ook dat kinderen leren om een woord in de juiste context te gebruiken: de monteur bij een lekke band, in de situatie van een kapotte CV-ketel, maar niet bij de tandarts. Met de PLWL-aanpak komt het allemaal natuurlijk en doelmatig gebruik van. Zo wordt de leerlast voor de leerling verlaagd en kan de leerkracht het ijzer smeden als het heet is. Ongedwongen, spelenderwijs en zeer effectief.

AANSLUITEND OP BESTAANDE METHODIEK EN SITUATIE

De leerkracht van vandaag heeft hart voor onderwijs, maar hij heeft ook een overvol dagprogramma. PLWL houdt daar sterk rekening mee. Zonder al te veel bijzondere voorzieningen of extra organisatie. Regulier onderwijs dus, in reguliere omstandigheden. met accent op dagelijks woordgebruik in plaats van geïsoleerde woordkennis

- in aansluiting bij taalmethoden die reeds op school in gebruik zijn
  - in aansluiting op teksten die toch al worden gelezen.
  - uitgaand van de huidige stand van zaken van het woordenschatonderwijs in de klas
- Zo staat PLWL voor effectief woordenschatonderwijs. Gebruik makend van wat er toch al is, inspeland op wat er toch al plaatsvindt.

WOORDENSCHATONDERWIJS: DRIE SOORTEN WOORDEN

PLWL onderscheidt drie woordgroepen:

- 1: hoogfrequente, concrete woorden in gesproken en geschreven teksten
- 2: abstracte verhaalwoorden
- 3: onderwerp-specifieke zaakvakwoorden.

In de PLWL-aanpak krijgt elk van deze woordgroepen de gepaste behandeling. Zo krijgen verhaalwoorden uit woordgroep 2 geen uitgebreid netwerk van woordenschema's, maar een aantal zaakvakbegrippen juist weer wel.

THEORETISCH FUNDAMENT

Het theoretisch fundament voor PLWL wordt gevormd door de inzichten van Isabel Beck, Margaret McKeown en Linda Kucan. Voor de ontwikkeling van de aanpak werken we nauw samen met de afdeling Applied Linguistics van de Universiteit Groningen. Meer weten? Vraag dan de uitgebreide theoretische onderbouwing van Pratend en lezend woorden leren aan bij Onderwijs Maak Je Samen.

Veel gestelde vragen over woordenschatonderwijs, Isabel Beck

Uitgeverij OMJS heeft onlangs het boek 'veel gesteld vragen over woordenschatonderwijs' uitgebracht. In dit boek vindt u informatie over de selectie en het leren van woorden in de klas. De vormgeving daarvan is sterk afhankelijk van het onderscheid in de drie woordgroepen. Deze woordgroepen komen in het eerste gedeelte van het boek aan bod. Hierna laten we de auteur Isabel Beck en haar collega's daarover aan het woord in de vorm van praktijkvragen en antwoorden; relevant voor woordenschatonderwijs dat is gericht op beter luisteren, lezen, praten en schrijven. Het gedachtegoed in dit boek sluit naadloos aan bij de woordenschataanpak PLWL.

Paperback, 140 pagina's, 2010

Auteur: I. Beck, M. McKeown en L. Kucan

ISBN: 978-90-814613-4-4

Deze uitgave is te bestellen via <http://webwinkel.onderwijsmaakjesamen.nl>

HOE MAAKT U ZICH DE PLWL-AANPAK EIGEN?

De volledige PLWL-cursus omvat vier standaard modules. Bij intake met de directies kan gekeken worden welke modules passen bij de ontwikkelingswensen van de school en wat eventueel ter aanvulling nog wenselijk is. Vanuit de PLWL-gedachte is het essentieel om de cursus op maat samen te stellen om zo het gewenste resultaat te realiseren.

Daarnaast is het ook mogelijk om middels open inschrijving de cursus te volgen. U kunt voor actuele cursusdata en locaties contact opnemen met Onderwijs Maak Je Samen.

Voor implementatie van deze woordenschataanpak kunt u terecht bij:

OVER ONDERWIJS MAAK JE SAMEN ADVIES & TRAINING

Onderwijs Maak Je Samen is een landelijk opererend onderwijsadviesbureau gevestigd te Helmond. Wij richten ons met name op het bevorderen van het inhoudelijk leiderschap van leerkrachten om zo recht te doen aan goed onderwijs voor elk kind. Gedegen aanpakken gebaseerd op onderzoek, praktische vertalingen in dienst én product door middel van een inspirerende aanpak staan centraal in de werkwijze van onze organisatie.

